

Posiedzenie Komisji antropologicznój

d. 26 Listopada 1878 r.

Przewodniczący: Dr. J. MAJER.

Sekretarz Komisji Dr. KOPERNICKI przedstawił otrzymane od ostatniego posiedzenia: dary do zbiorów Komisji, oraz materyjały i wiadomości do naukowego zużytkowania i opracowania w téjże.

Nadesłali: a) dary do zbiorów.

1. Czł. Komisji P. Michał Greim z Kamieńca Podolskiego 32 fotografije (w gabinetowym formacie) typów etnograficznych i scen ludowych z okolic Kamieńca.
2. P. Mochnacki z pod Tarnopola ząb mamuta wykopany we wsi Worobijówce, oraz w sąsiedniej wsi Seredyńcu wykopane: skorupy naczyń starożytnych, paciorek gliniany, kawałki tynku i żużli, przy czém załączony jest plan miejscowości i opis.
3. Pni Józefa Moszyńska z Ukrainy, około 100 pisanek Wielkanocnych, z okolic Białej Cerkwi i ręcznik z téjże okolicy służący do obrzędu zaręczyn.

b) materyjały do opracowania.

1. P. Foedrich, Starosta ptu Brzozowskiego, wykazy statystyczne arkusz I—IV, z 23 gmin tegoż powiatu, z doliny Sanu.

Na zapytanie czy potrzebne są wykazy z całego powiatu i oświadczenie gotowości dostarczenia takowych, Komisya przesła z wdzięcznością odpowiednie blankiety.

2. Czł. Kom. Dr. Kosiński, Prof. Gimn. z Wadowic. Materiały etnologiczne, a mianowicie: a) Zagadki górali bieskidowych; b) Przysłowia z okolic Zatora, Jordanowa i Zakopanego; c) Nazwy rodowe z Jurkowa, Wojnicza, Zatora, Choczni i Tarnawy z uwagami o tych nazwach i imionach chrzestnych; d) Kilka podań z okolic tatrzańskich i kilka piosnek z okolic Zatora.

Materiały te zostały dołączone do przysłanych już przez Dr. KOSIŃSKIEGO w r. 1876. W miarę utworzenia z nich pewnej całości, podane będą do druku w 3 Tomie Zbioru wiadomości Komisji.

3. Dr. Włod. Dobiński, lekarz ordynujący w Zakładzie obłąkanych w Kulparkowie: Około 150 spostrzeżeń antropometrycznych, dokonanych na mężczyznach rozmaitych narodowości w tymże Zakładzie; połowa spostrzeżeń na osobach zdrowych, a reszta na obłąkanych.

Ponieważ niektóre wymiary potrzebują objaśnień w jaki sposób były dokonywane i jakich żądałaby Komisja, przesłaną zatem zostanie chętnemu współpracownikowi stosowna informacja.

4. P. Antoni Sznajder, dostarczył 11 czaszek ludzkich, pochodzących ze starożytnych mogił, badanych przez niego w Mogilnicy (pow. Trembowelskim), Nowosiółce (pow. Buczackim) i Kamienopolu pod Lwowem.

Zbadaniem i opisem tych czaszek zajmuje się Dr. KOPERNICKI.

5. Czł. Komisji P. Edward Rulikowski z Ukrainy, za pośrednictwem Dr. KOPERNICKIEGO ofiarował do użytku Komisji 1 tom rękopismu, zawierający jego zapiski etnograficzne z Ukrainy, a mianowicie: Podania, Mity, Czary, Wróżby, Choroby i Leki, Wierzenia, Wyobrażenia przyrodnicze, Guśła i Zamawiania, Obrzędy, Zwyczaje, Właściwości ubiorów i mowy, Przysłowia, Pieśni i Zagadki.

Materyjały te będą uporządkowane i przygotowane do druku przez PP. KOLBERGA i KOPERNICKIEGO. a podzielone na stósowne działy, będą częściami ogłaszane w Zbiorze wiadomości Komisji.

6. P. Andrzej Podbereski, (z Jałty w Krymie) za pośrednictwem Dr. KOPERNICKIEGO ofiarował do użytku Komisji obszerny tom swego rękopismu, zawierający bogate, nowe i starannie spisane przezeń materyjały do Demologii ludu ukraińskiego.

Rękopism ten, przygotowany do druku jako osobne dzieło, z charakterem przeważnie literackim, po niektórych zmianach pod względem formy i rozciągłości, celem zastosowania go do wymagań publikacyj Akademickich, przez Dra KOPERNICKIEGO, na zasadzie udzielonego przez Autora upoważnienia dokonać się mających, zamieszczany będzie częściami w piśmie Komisji.

7. P. Godfryd Ossowski, Czł. Komisji archeologicznej, który otrzymał w Lipcu stósowny zasiłek z funduszu naszej Komisji na poszukiwania archeologiczno - antropologiczne w Prusach zachodnich, zbadał 3 cmenta-

rzyska ciałopalne: w Gościeradzu, Gogolinie i Gogolewie, a w tej liczbie kilka grobów kloszowych, (t. j. w których popielnice nakryte były dzwonami glinianymi), i trzy groby wśród kręgów ustawionych z kamieni; cmentarzysko nieciałopalne z grobami rzędownymi w Tczewie.

Z tych poszukiwań przysłał do Akademii: 27 popielnic całych, rozmaitej wielkości i kształtu, w tej liczbie 1 twarzową; kilka popielnic w ułamkach; 1 dzwon gliniany służący za ochronę popielnicy; 13 czaszek z grobów rzędownych w Tczewie.

Oprócz tego uzyskał w darze dla zbiorów Akademii 2 młotki kamienne i 1 z rogu jeleniego. Wkrótce zaś ma nadejść przesyłka, zawierająca 1 popielnicę obliczową, 2 dzwony zatrzymane dla sklejenia, tudzież przedmioty z brązu, żelaza, srebra i bursztynu, oraz nowy zbiór czaszek z grobów rzędownych w Tczewie.

Następnie P. Ossowski opracuje i przysze Komisyi sprawozdanie ze swoich poszukiwań wraz z planami, przekrojami i rysunkami cmentarzysk i grobów przez siebie zbadanych.

8. Czł. kor. Ak. P. O, Kolberg złożył przygotowany do druku obszerny rękopism, zawierający pierwszą Część monografii etnograficznej Pokucia, jako owoc badań dokonanych z polecenia i przy zasiłku Komisyi w latach 1876 i 77.

W końcu przewodniczący Dr. MAJER zawiadomił Komisyję o pracy swojej w przedmiocie Antropologii ogólnej, dotyczącym Statystyki bijologicznej wzrostu.

Autor dostrzegł pewną prawidłowość w oscylacjach, jakie przedstawiają liczby, wskazujące ilość osób przypadającą przy rozkładzie ludności według wzrostu ciała w kolei zwiększania się tegoż o 1 Cm. poczynając od 145 aż do 180 Cm. Oscylacje te zarówno spostrzegać się dają, gdy zbliżając się od wzrostu najniższego do średniego, cyfry idą w postępie rosnącym, jak gdy po przejściu téj granicy postęp zmienia się w malejący. Przybytki i ubytki od których w jednym i drugim razie zależą oscylacje uważane w miarach wzrostu po sobie następujących, najczęściej idą na przemian, t. j. przechodząc od pewnego wzrostu do wzrostu o 1 Cm. wyższego, przybytek lub ubytek liczby osób dochodzi zaraz do swojej względnej najwyższości; w innych razach jednak przybytek lub ubytek dosięga téj największości dopiero stopniowo, t. j. okazawszy się w jednéj pozycyi wzrostu, w następnej dalej jeszcze postępuje. Te ostatnie zowie Autor stopniowemi, tamte doraźnemi. Otóż porównyując z sobą jedne i drugie, przy zestawieniu rozdzielonej według wzrostu ludności różnego wieku, z różnych okolic kraju i różnych narodowości, okazała się niemal najzupełniejsza zgodność między sobą tak doraźnych jak i stopniowych wzniesień lub obniżień, ogółem bowiem na blisko 300 najrozmaitszych kombinacyj wzrostu z odpowiednią liczbą osób, było tylko 11 wyjątków. Jakies odstępowały się widzieć tu i owdzie u Żydów; Autor wszelako, dopuszczając przypadkowość, nie chce jeszcze uważać tego za prawo.

Pracę tę przedstawi Autor Wydziałowi.